



**Міністерство освіти і науки України,
Мукачівський державний університет,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**



Збірник тез доповідей

I Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції

16 квітня 2026 року

МУКАЧЕВО-2026

УДК 001.89:373.2.013:376.013(043.2)

НЗ4

Наукові пошуки молоді в галузі дошкільної та спеціальної освіти: збірник тез доповідей I Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (16 квітня 2026 р., Мукачєво) / За заг. Ред. В.В. Іванової. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2026. 153с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від «22» квітня 2026 р.)**

Рецензент:

Зданевич Лариса Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, психології і фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників I Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції, у яких висвітлено актуальні напрями розвитку дошкільної освіти в Україні та світі, розкрито сучасні підходи до організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти, проаналізовано психолого-педагогічні аспекти розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Особливу увагу приділено впровадженню інноваційних технологій навчання і виховання, а також підготовці фахівців дошкільної та спеціальної освіти у закладах вищої освіти, визначенню основних викликів і перспектив їх професійного становлення.

Видання адресоване здобувачам вищої освіти, науковцям, педагогічним працівникам, а також усім, хто цікавиться питаннями розвитку дошкільної та спеціальної освіти.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Атрощенко Тетяна Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Попович Оксана Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету, Мукачівський державний університет.

Чекан Оксана Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Кас'яненко Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

© Мукачівський державний університет, 2026

©Кафедра дошкільної та спеціальної освіти, 2026

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

<i>Арделан Яна Оттілівна,</i> ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	85
<i>Науковий керівник: Дудаш Олена Сергіївна</i> <i>Бобрушко Наталія Василівна,</i> ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ОСНОВА ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	88
<i>Науковий керівник: Дудаш Олена Сергіївна</i> <i>Дзямко Ангеліна Михайлівна, Продан Олеся Василівна,</i> САМОСТІЙНА ХУДОЖНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ	91
<i>Науковий керівник: Микуліна Антоніна Костянтинівна</i> <i>Лішко Владислава Михайлівна,</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	95
<i>Науковий керівник: Черепаня Наталія Іванівна</i> <i>Мінак Софія Володимирівна,</i> РАННЯ ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДО ОДНОГО РОКУ: МІЖГАЛУЗЕВИЙ ПІДХІД	98
<i>Науковий керівник: Поліщук Юлія Віталіївна</i> <i>Попович Анна Степанівна,</i> ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	107
<i>Науковий керівник: Попович Оксана Михайлівна</i> <i>Попович Марія-Ірина Віталіївна,</i> РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПИСЬМА У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	110
<i>Науковий керівник: Іванова Вікторія Вікторівна</i> <i>Сабов Альбіна Робертівна,</i> РОБОТИ З ПРИРОДНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКА	113
<i>Науковий керівник: Микуліна Антоніна Костянтинівна</i>	

НАПРЯМ 4

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНІЙ ТА СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ	118
<i>Диусь Каріна Іванівна,</i> ІНТЕГРАЦІЯ ІНТЕРАКТИВНИХ І ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	118
<i>Науковий керівник: Кас'яненко Оксана Миколаївна</i>	

8. Піаже Ж. Психологія інтелекту. Київ: Основи, 2001. 256 с.
9. World Health Organization. Early childhood development and disability: A discussion paper. Geneva: WHO, 2012. 56 p.
10. UNICEF. Early Childhood Development: The Key to a Full and Productive Life. New York: UNICEF, 2017. 48 p.
11. American Academy of Pediatrics. Developmental Surveillance and Screening of Infants and Young Children // Pediatrics. 2006. Vol. 118(1). P. 405-420.
12. Guralnick M. J. The Developmental Systems Approach to Early Intervention. – Baltimore: Paul H. Brookes Publishing, 2011. 312 p.

*Попович Анна Степанівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
науковий керівник: Попович Оксана Михайлівна,
доктор педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево*

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У сучасних умовах розвитку суспільства проблема морального становлення особистості набуває особливої актуальності. Динамічні соціокультурні зміни, інформаційна перенасиченість, а також виклики, зумовлені воєнними подіями, суттєво впливають на процес соціалізації дітей і потребують переосмислення підходів до морального виховання вже на етапі дошкільного дитинства. У цьому контексті особливого значення набуває характеристика моральних почуттів як базової складової емоційно-ціннісного розвитку особистості дитини.

Дошкільний вік є сензитивним періодом для формування моральних почуттів, оскільки саме в цей час закладаються основи моральної свідомості, виникає здатність розрізняти добро і зло, формується перший досвід моральних

переживань. Моральні почуття виступають фундаментальною складовою внутрішнього світу дитини, забезпечуючи розвиток емпатії, співчуття, відповідальності та справедливості.

У науковій літературі моральні почуття трактуються як система емоційних переживань, що відображають ставлення особистості до моральних норм і соціальних цінностей. Вони формуються у процесі засвоєння моральних уявлень, соціального досвіду та взаємодії з оточенням. Важливу роль у цьому процесі відіграють дорослі, які через власний приклад і педагогічну взаємодію сприяють становленню моральної сфери дитини.

Проблема визначення сутності моральних почуттів дітей є предметом наукових досліджень вітчизняних учених, зокрема Л. Лохвицької, Н. Гавриш, О. Кононко, В. Котирло, Т. Поніманської, О. Попович. У сучасних наукових підходах моральні почуття інтерпретуються як цілісна система емоційних переживань, що репрезентує ставлення особистості до моральних норм, соціальних цінностей, інших людей і власного «Я».

У цьому контексті моральні почуття постають ключовою категорією морального виховання. Вони виникають у дітей у процесі сприйняття навколишніх явищ та їх співвіднесення з моральними нормами, прийнятими в суспільстві. Формування моральних почуттів ґрунтується на набутті знань, поступовому засвоєнні моральних понять і оцінок. Важливу роль у цьому процесі відіграють судження дітей, які формуються під впливом дорослих і розвиваються на основі життєвого досвіду [1, с. 370].

У сучасному науковому дискурсі моральні почуття у дітей дошкільного віку доцільно розглядати як емоційні переживання, що відображають ставлення дитини до добра і зла, правил поведінки, справедливості та взаємин з іншими людьми. Вони допомагають дитині розрізняти правильне й неправильне, проявляти співчуття, турботу та відповідальність, а також мотивують діяти згідно з моральними нормами у повсякденному житті [4]. Водночас моральні почуття дошкільників мають вікові особливості, зокрема емоційну імпульсивність, безпосередність, яскравість переживань і недостатній рівень

самоконтролю. Це зумовлює необхідність цілеспрямованого педагогічного впливу та створення умов для їх розвитку.

Важливим чинником формування моральних почуттів виступає діяльнісний аспект. За В. Котирло, дитина набуває морального досвіду у процесі ігрової, трудової та пізнавальної діяльності, де відбувається не лише засвоєння норм поведінки, а й їх емоційне переживання, тобто «проживання» моральних ситуацій [2, 5].

З огляду на сучасні соціальні трансформації та виклики воєнного часу, особливої актуальності набуває проблема створення безпечного та сприятливого освітнього середовища, що забезпечує психологічний комфорт і гармонійний розвиток дитини. Дослідження засвідчують, що організація такого середовища є необхідною передумовою ефективного функціонування закладів дошкільної освіти та формування особистості вихованця [3].

У цьому контексті визначальну роль у формуванні моральних почуттів відіграє освітнє середовище, яке має бути гуманістично орієнтованим, емоційно безпечним і спрямованим на розвиток особистості дитини. Взаємодія з дорослими повинна будуватися на засадах довіри, підтримки та співпраці, що сприяє формуванню позитивного емоційного досвіду та внутрішньої мотивації до моральної поведінки. Не менш значущою є роль сім'ї, яка виступає первинним середовищем соціалізації та формування моральних цінностей.

Отже, формування моральних почуттів у дошкільному віці постає як цілісний, системно організований процес, що передбачає узгоджену взаємодію діяльнісного, середовищного та соціального чинників. Його ефективність зумовлюється створенням емоційно безпечного освітнього середовища, активним залученням дитини до різних видів діяльності та налагодженням партнерської взаємодії між закладом дошкільної освіти та сім'єю, що в сукупності забезпечує підґрунтя для гармонійного морального й особистісного становлення дитини в умовах сучасного суспільства.

Література:

1. Клец А., Козігора М. Дослідження рівня сформованості моральних почуттів у дітей старшого дошкільного віку під час війни. *Особистість в екстремальних умовах. XII Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю*. Львів, 23 квітня 2025 р. С.370–372.
2. Ладивір С., Долинна О.П., Котирло В. Виховання гуманних почуттів у дітей. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 168 с.
3. Маланчук О. Організація безпечного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти в умовах сьогодення. URL: <https://september.moippo.mk.ua/index.php/sept/article/view/405/344>
4. Мішко М., Попович О. Теоретичний аналіз проблеми розвитку моральних почуттів у дошкільному дитинстві. *Наука майбутнього: зб. наук. праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. Мукачєво: МДУ, 2025. Вип. 2 (16). С. 31–37.
5. Постать дня – Віра Котирло. URL: <https://psiholog-shkola-detsad.blogspot.com/2013/09/>

*Попович Марія-Ірина Віталіївна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Науковий керівник: Іванова Вікторія Вікторівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачєво*

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПИСЬМА У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти актуалізують проблему забезпечення якісної підготовки дітей до шкільного навчання, зокрема до оволодіння письмом. Практичний досвід засвідчує, що значна частина першокласників відчуває труднощі у формуванні письмових навичок, що зумовлено недостатнім рівнем розвитку дрібної моторики, зорово-моторної



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>